

NAKLON ISTINI I DOPRINOS KULTURI ŠEĆANJA

Nenad Stevović

Cilj društvenog angažovanja je boljitak društva i ono podrazumijeva različite, formalne i neformalne kategorije aktivnosti. Sabrana i izabrana reagovanja Milana Maretića, koja su objavljivana u dnevnim novinama Politika iz Beograda i Pobjeda iz Podgorice, predstavljaju primjer specifičnog individualnog društvenog angažovanja.

Autor se obraća širokoj čitalačkoj publici kroz formu reagovanja u rubrici Pisma čitalaca. On to radi otvoreno i bez skrivanja, sa punim imenom i prezimenom navodeći grad u kojem živi, a često i adresu stanovanja. U današnje vrijeme društvenih mreža, lažnih profila i anonimnih komentara na internet portalima Milan Maretić je primjer atipičnog komentatora i polemičara društvenih zbivanja u Crnoj Gori i regionu.

Beogradska Politika, koja se izdaje od 1904. godine, smatra se najstarijim dnevnim novinama na prostoru bivše Jugoslavije. To glasilo je dugogodišnjim trajanjem steklo ugled i reputaciju novina od autoriteta. Nakon kontraverznog perioda i svoje uloge vezane za događaje raspada Jugoslavije i ratova devedesetih godina prošlog vijeka, poslednjih godina nastoji obnoviti ranije stečeni ugled.

Kao novine od izuzetnog uticaja na javno mnjenje Politika nije ostala imuna na istorijski revizionizam za čiji početak u Srbiji se može označiti dolazak Slobodana Miloševića na vlast. Istorijski revizionizam odnosi se prvenstveno na reinterpetaciju istorijskih događaja iz Drugog svjetskog rata na prostoru Jugoslavije i neposrednog poslijeratnog perioda. Milan Maretić je antifašista i vrstan poznavalac istorije KPJ, partizanske epopeje i ratnih dešavanja na prostoru Jugoslavije. On reaguje promptno, koncizno i argumentovano na sve oblike istorijskog revizionizma. Redovnom čitaocu Politike neće promaći kratko Maretićevo pismo u kojem dokumentovano osporava navode iz nekog teksta koji je objavljen dan ili nekoliko dana ranije. Njegovo reagovanje, u moru drugih priloga, često predstavlja „jednu slamku među vihorove“. Ali, upravo ta „samoća“ mu daje specifičnu snagu uticaja na čitaoce. Uz reagovanja na teme vezane za Drugi svjetski rat, Maretić prati, polemíše i ispravlja druge netačnosti koje se objavljuju na stranicama Politike, posebno one vezane za istoriju Crne Gore. Pored toga, on nudi odrijeđena rješenja i pokreće inicijative.

Imajući u vidu odnos beogradskog političkog establišmenta prema Crnoj Gori, posebno od početka ovog stoljeća, koji je itekako imao uticaj na kreiranje društvene klime i kulturne politike čiji fokus je redizajniranje crnogorskog državnog, kulturnog, duhovnog, jezičkog i nacionalnog identiteta, prisustvo na stranicama Politike autora kao što je Maretić, i njemu sličnih, je više nego značajno.

Podgorička Pobjeda su dnevne novine koje izlaze od 1944. godine i u dugogodišnjoj istoriji ovog lista teško se može naći iole značajniji pisac crnogorske i jugoslovenske književnosti koji nije bio njen saradnik. Isto važi i za istoričare, publiciste i istraživače. Naravno, i njih ima raznih, od kompetentnih do onih koji se oslanjaju na selektivne arhivske izvore kako bi se poduprijeli

revizionistički argumenti u njima. U državi će je svaki kamen istorija, a svaki žitelj njen „dobar“ poznavalac, reagovanja u naj-tiražnijem i najuticajnijem dnevnom listu imaju posebnu težinu. Milan Maretić je pokazao da je u svakom pogledu spreman za takav angažman.

O tome kako je Lovćenac dobio ime i ko je kumovao ovom mjestu koje predstavlja markantnu identitetsku tačku na mapi crnogorske dijaspore, Milan Maretić je pisao u *Politici* („Kum zaslužio spomenik“, 27. 11. 2002) i *Pobjedi* („Lovćenac – ime sa mirisom zavičaja“, 25. 02. 2004). Uvažavajući njegovu inicijativu, Udruženje Crnogoraca Srbije „Krstaš“ je, pored štampanja knjige, iskazalo poštovanje revolucionaru i pjesniku Radovanu Stevoviću postavljajući 2015. godine spomen ploču ovom istaknutom crnogorskom iseljeniku na zgradi Crnogorskog kulturnog centra u Lovćencu.

Ovaj svojevrsni zbornik pisama, reagovanja i inicijativa nema jedinstveni tok izlaganja i artikulacije, ali ta razuđenost sabranih tekstova pokazuje autorovu širinu interesovanja i temeljno poznavanje materije. Knjiga koja je pred nama predstavlja svojevrsni omaž jednom, po mnogo čemu, zanimljivom i burnom vremenu i pruža osnovu za razvijanje otvorenog, kritičkog i javnog stava konzumentima dnevne štampe.

Jugoslovenski nobelovac Ivo Andrić, genijalni pisac jedinstvenog i neponovljivog literarnog opusa, je napisao: „Strast za istinom je najbolji izraz životne snage u čovjeku i naročit oblik njegovog poštovanja sebe“. Milan Maretić je društveni pregalac koji uvijek i na svakom mjestu traži i brani istinu. Publikovanje njegovih tekstova je naklon istini i dragocjen doprinos kulturi šecanja.

Cetinje – Lovćenac, jul 2021. godine